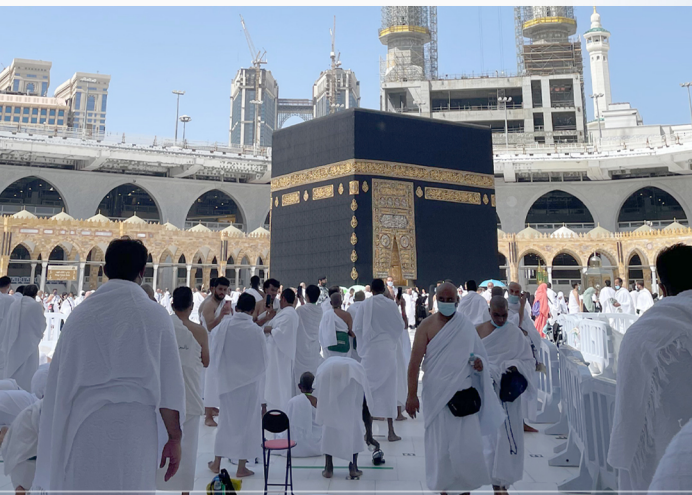




Умранын жа на анын өкүмдөрүнү н кыскача ба яндамасы

Кыргызча

قرغيزي



Умранын жана анын өкүмдөрүнүн кыскача баяндамасы

Ааламдардын Раббиси Аллахка мактоолор болсун. Пайгамбарыбыз Мухаммадга жана анын үй-бүлөсүнө жана сахабаларына Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун.

Андан кийин:

Бул умра ибадатынын аткарылуу сыпаты, өкүмдөрү, жана адептерин камтыган кыскача китепче. Мында көбүнчө умра ибадатын аткарган адамга зарыл болгон маселелерди баяндоого аракет кылдык.

Бул эмгегибиз калыс Аллахтын ыраазылыгы үчүн болуп, жалпы мусулмандарга пайдалуу болуусун Аллахтан суранабыз.



Дүйнө тилдеринде Ислам контенттин тейлөө ассоциациясынын илимий комитети



Биринчи: Ибдаттын кабыл болуу шарттары

Эки шарт аткарылмайынча Аллахтын алдында ибадат кабыл кылынбайт:

Ыклас

мунун мааниси ибадаттын максаты Аллахтын ыраазылыгы жана акырет гана болушу керек. Аллах Таала минтип айткан:

قال الله تعالى: ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ﴾.

"Алар бардык ибадаттарды калыс Аллах үчүн аткарууга буйрулган эле..."⁽¹⁾ (Байына, 5-аят)

Пайгамбар (ага Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан:

"Чынында, амалдар ниетке жараша. Ар бир адамга ниет индегиси берилет".⁽²⁾

Ибадатты пайгамбарды сөздө да

амалда да пайгамбарды ээрчип аткаруу. Пайгамбар (ага Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан:

"Кимде-ким биздин шариатыбызга анда болбогон жаңы ишти киргизсе, ал артка кайтарылат".⁽³⁾

Муслимдин риваятында (1718):

"Кимде-ким биздин шариатыбыз болбогон ишти кылса, ал артка кайтарылат" деп айтылган.⁽⁴⁾

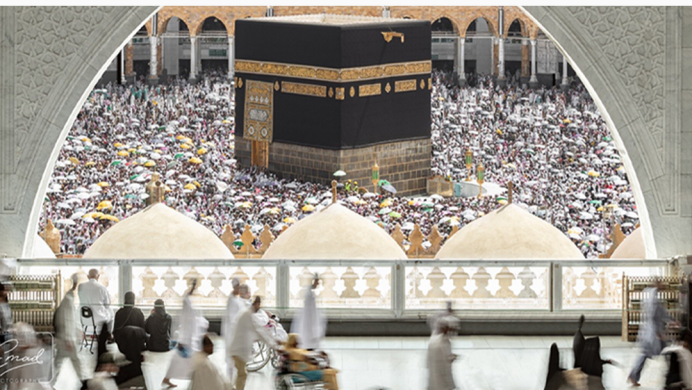


1- Тактап айтканда, ибадаттарын бир гана Аллахка арнап аткарууга, андан башкага ибадат кылуудан жүз бурууга буйрулушкан. Саадинин тафсири (538-бет).

2- Имам Бухари, 1; Имам Муслим 1907.

3- Имам Бухари, 2697; Имам Муслим, 1718.

4- Имам Муслим, 1718.



Экинчи: Умранын сыпаты н жана өкүмдөрүн билип, үйрөнүүнүн өкүмү

Аллах Таалага ибадат кылууну каалаган адамга ошол ибадатты аткаруудагы пайгамбардын жолун билүүсү з арыл: кылган амалы сүннөткө ылайык болуусу үчүн. Па йгамбарыбыз (ага Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун) адамдарды өзүнө ээрчүүгө, өзүнүн жолу менен жүрүүгө кызыктырып, үндөгөн. Малик бин Хувайристин (ага Аллах ыраазы болсун) риваятында, Аллахтын элч иси (ага Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун) м интип айткан: "Намазыңарды менин намаз окуганымды көргөнүңөрдөй окугула!" ⁽⁵⁾ Жаабир (ага Аллах ыраазы болсун) айтат: "Курмандык чалуу күнү пайгамбарды (ага Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун) т өөсүнүн үстүндө шайтанга таш атып жатканын көрдүм. Ал: "Ажыда аткара турган амалыңарды көрүп калгыла! Бул ажылыктан кийин силер менен дагы ажылык кылар -кылбасымды билбеймин" ⁽⁶⁾ - деди.

5- Имам Бухари, 6008.

6- Имам Муслим, 1297.



Үчүнчү: умранын артыкчылыгы

Умранын эки артыкчылыгы бар:
бири жалпы артыкчылыгы,
экинчиси белгилүү бир убакытка
тиешелүү гана артыкчылыгы

Жалпы артыкчылыгы:

■ Абу Хурайра (ага Аллах ыраазы болсун) айтты: Аллахтын элчиси (ага Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мындай деген: "Умра эки умранын ортосундагы (майда) күнөөлөргө каффарат (өчүрүүчү болот). Ал эми кабыл болгон ажылыктын сыйы - бейиш". ⁽⁷⁾

■ Абдуллах бин Масуд (ага Аллах ыраазы болсун) айтты: Аллахтын элчиси (ага Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: "Ажы менен умраны биринин артынан бирин аткаргыла. Анткени ал э көө көөрүк (2) темирдин, алтындын жана күмүштүн датын кетиргендей, жакырлыкты жана күнөөнү кетирет. Кабыл болгон ажылыктын сыйы - бейиш". ^(8,9)

Ал эми убакытка тиешелүү артыкчылыгы, бул Рамазан айына байланыштуу: Ибн Аббастын (аларга Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун) риваятында пайгамбар (ага Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: "Рамазан айында аткарылган умранын сообу - мени менен ажы аткаргандай соопко тете" (3). ⁽¹⁰⁾

7- Имам Бухари, 1773; Имам Муслим, 1349.

8- Имам Тирмизи, 810; Насаи, 2631.

9- Темир устанын отту үйлөгөн жери. "Ат-Тамхид ибн Абдулбарр" (15\102).

10- Тактап айтканда, башка риваятта айтылгандай "Мени менен ажылык кылганга барабар".



Умранын аткарылуу сыпаты





Биринчи: мийкаттардын өкүмдөрү

Мийкаттар: Пайгамбарыбыз (ага Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун) дайындап көрсөтүп берген, ажы жана умра кылуучу адамдар ихрамга кире турган орундар.

Ушул мийкаттардын кайсы биринен ажылыкты же умраны ниет кылып өткөн адамга ошол жерден ихрамга кирүү ваажыб болот. Ал жерден ихрамсыз өтүп кетүүсү жайыз эмес.

Кимде-ким бул мийкаттардын ичинде, тагыраагы Меккеге жакын болсо, анын ихрамга кире турган жери өзүнүн жашаган жери болуп эсептелет. Ажыга да, умрага да ошол жерден ихрамга кирет.

Ал эми Меккенин тургундарынан ким ихрамга кирүүнү ниет кылса, ажылык үчүн Меккеден эле ихрамга кирет. Ал эми умра үчүн "Таним" сыяктуу "хилге" (Харамдын чегинен сырткары жерлер) чыгып, ошол жерден ихрамга кирет.

Самолет менен барган адам мийкаттын үстүнөн өткөн учурда ихрамга кирет, б.а. чектен өтө элек учурда даярданып ихрам кийимин киет. Мийкаттын тушуна келген кезде, дароо ниет кылып, талбия айтат, аэропортко келип түшкөнгө чейин кечиктирүүгө болбойт. Этяттык үчүн мийкатка жеткенге чейин деле талбия айта берсе болот, анткени самолет бат учуп, чектен өтүп кетүү коркунучу бар.



Ku nekk ci Abiyonj: day armal bu tolloo ak Miixaat bi, mu waajal daal di sol yérey armalam laata muy tolloo ak Miixaat bi, bu tolloo ak moom mu yéenee armal fa saasa, du dagan ci moom mu koy yeexe ba wàcc ca Aydapoor ba, man naa fagaru it labbaykawu laata muy tolloo ak Miixaat bi ngir ragal barabu labbaykawu ba di ko raw; ngir gaawaayu Abiyonj bi.





Экинчиси: ихрамдын сыпаты жана өкүмдөрү

Ихрамга кире турган адам төмөнкү амалдарды аткарат:

Жуунуу, эркектерге да, аялдарга да бекемделген сүннөт. Мейли аял кишинин айызы же нифасы келип жаткан болсо да.

Эң жыттуу атыр ж.б. менен чач-сакалына сүртүү. Анын жыты ихрамдан кийин калып калса деле зыяны жок. Ал эми аялдарга андай жыттуу нерсени колдонгонго болбойт. Анткени, бөтөн эркектер алардын жытын искебеши керек.



Ихрам кийимин кийүү, ал эки бөлүктөн турат - изар жана рида. Ак түстө, таза же жаңы болгону сүннөт. Аялдар өзү каалаган кийими менен ихрамга кире берет, бирок кийим өтө жасалгалуу болбошу керек. Ошондой эле аялдар никаб жана кол кап кийбейт. Бетин жана эки колун башка нерсе менен жапса болот.



Ихрамга намаздан кийин кирсе болот. Мейли ал намаз парз болсун, мейли напил болсун айырмасы жок, бул ваажыб амал эмес.

Ихрамды ниет кылганда "Лаббайка Аллахумма ум ратан" (Аллахым Өзүңө умра кылуу үчүн даярмын) деп айтат. Эгер башка бирөө үчүн умра кылганы келген болсо, анда: "Лаббайка аллахумма умрата н ын фулан" (Аллахым мен баланчанын атынан Өзүңө умра кылганга даярмын" дейт.

Эгерде ихрамга кирмекчи болгон адам амалдарын толук аткарууга кайсы бир нерсе тоскоол болорунан корксо, анда ихрамды ниет кылган учурда "Аллахым Өзүңө умра кылууга даярмын, эгер мага тоскоолдук болсо, ошол учурда ихрамдан чыгам" деп кошумчалап айтат. Ошондон кийин ага кокус тоскоолдук жаралып калса, ошол замат ихрамдан чыга берет, ага эч кандай жаза каралбайт.

Андан кийин талбия айтууну көбөйтөт. "Лаббайка аллахумма лаббайк. Лаббайка лаа шарика лака лаббайк. Иннал хамда, ванниъмата лака валмулк, лаа шарика лак" (4). Эркектер талбияны бийик үнү менен айтат. Эгер бөтөн эркектерге аралаш эмес болсо, аялдар деле бийик үнү менен айтса болот. Талбияны абал, убакыт өзгөргөндө көбүрөөк айтуу зарыл. Мисалы өйдөгө чыкканда, ылдыйга түшкөндө, же таң атып баратканда, кеч крип баратканда ж.б. ⁽¹¹⁾

11- "Лаббайка" деген сөздүн мааниси: Раббим сенин буйругуңа дайым даярмын деп, инсан Аллахтын буйругун аткарууга даяр туруусу. "Иннал хамда, ванниъмата лака вал мулк": "хамд" айтуу Аллахты сүйүү, улуктоо менен бирге Аны толук мактап сыпаттоо. "Ниъма": бул Аллах Таала Өз берешендиги менен пенде талап кылганды берип, жамандыктан сактаганы. "Мүлк": бийлик, падышалык Аллахка таандык, Аллах Жалгыз падыша. "Ла шарика лак": Аллахтын Өзүнө гана тиешелүү болгон толук сыпаттарында Ага эч ким шерик боло албайт, Жаратууда, башкарууда, падышалыкта, илахиятта Ал жалгыз деп билүү. (Мажмуй фатаава ва расаил ал-Усаймин, (22\96).



Умарда талбияны ихрамга киргенден баштап тавафты баштаганга чейин айтуу шарияттын талабы.

Ихрамга кирген адам ихрамдан кайра чыкканга чейин ихрамды буза турган иштерден этият болуусу ваажыб.

Үчүнчүсү: Тавафтын сыпаты

Ихрамга кирген киши Харам мечитине киргенде оң буту менен кирип мечитке киргенде айтылчу дубаны айтканы сүннөт. Бул дубанын эң туурасы: "Аллахумма ифтах лии абвааба рохматика" (Аллахым, мага рахмат эшиктеринди ач). Бул дуба бир эле Харам мечитине эмес, бардык мечиттерге киргенде айтылат.

Таваф кылууга киришерде талбия айтууну токтотот. Анан "Изтиба" кылат. Изтиба дегени: ридасынын тең жарымын он колтугунун астынан алып сол ийгине таштап, оң колун ачып алат. Таваф бүткөндөн кийин ридасын кайра мурдагы тавафка чейинки абалына келтирип алат. Анткени, изтиба кылуу тавафка эле тиешелүү.



Анан кара ташка жакын келип оң колу менен сылап, өбөт. Эгер өбүүгө мүмкүнчүлүк болбосо, колу менен сылап, анан колун өөп койот. А эгер колу менен сылоого да мүмкүн болбосо, анда таягынын учун тийгизип, аны өөп койсо болот. Эгер таяктын учун тийгизүүгө да мүмкүн болбосо, анда кара таш тарапка жүзүн буруп, колун ошол тарапка ишара кылып койот, колун өбүү керек эмес. Башкаларга тыгын жаратып, зыян берип, өзү да кыйналбоосу үчүн алыстан таваф кылганы жакшы.

Ташты сылаганда же ага ишаара кылганда "Аллаху Акбар" деп айтат.



Анан он тарабын жүздөнүп, Каабаны сол тарабына кылып айлана баштайт. Йемен бурчун а жеткенде колу менен сылайт, өппөйт. Эгер колу менен сылоого мүмкүн болбосо, тыгын жаратууга болбойт, колу менен ишаара да кылбайт, жөн эле өтө берет.

Йемен бурчу менен кара таштын ортосунда: "Робанаа аатина фиддуња хасана ва фил аах ирати хасана ва кына азаабаннаар" деп дуба кылып өтөт.

Кара таштын тушунан өткөн сайын "Аллаху акбар" деп ишаара кылып өтөт.

Ал эми тавафтын башка учурларында өзү каалаган дубаларды айтып, зикир кылып, Куран окуса болот.

Алгачкы үч тавафта "рамл" кылуу сүннөт. Рамл: кадамдарды жакын коюп, желип-жортуп басуу. Ал эми калган төрт тавафта рамл кылынбай, адаттагыдай эле жай басылат.



Жети жолу таваф кылып б
үткөндөн кийин "Макам Ибрахим
"ге келип, бул аятты окуйт:

﴿...وَاتَّخِذُوا مِنْ مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى...﴾

"Ибрахимдин ордун намаз окуу
чу жай кылып алгыла". (Бакара, 125-аят).
Макам Ибрахимдин артында на
маз окуу мүмкүнчүлүгү болсо, эк
и ирекет намаз окуйт. А эгер тыг
ын болсо мечиттин каалаган же
ринде окуса болот. Намаздын б
иринчи ирекетинде "Фатихадан"
кийин

﴿قُلْ يٰٓأَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾

"Кул йаа аййухал каафируун" с
үрөсүн окуйт. (Каафирун, 1-аят). Экинчи
ирекетинде "Фатихадан" кийин

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾

"Кул хуваллаху ахад" сүрөсүн о
куйт. (Ихлас, 1-аят).

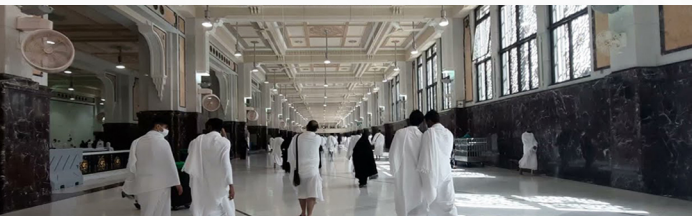
Төртүнчү: Саъй кылуунун сыпаты

Тавафты бүтүрүп, эки ирекет намаз окугандан кийин са
ъй кылуучу жакка чыгат. Сафага жакындаганда:

﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ...﴾

("Сафа жана Марва Аллахтын белгилеринен" деген аятт
ы окуйт. (Бакара, 158-аят).

Анан: "Аллах баштаган жактан баштайм" деп айтат.
"Аллах баштаган жерден баштаймын"⁽¹²⁾.





Андан кийин Сафага чыгып Кааба көрүнгөндө ага (же Кааба тарапты) жүздөнүп турат да, Аллахты ж алгыздап, такбир айтып: "Лаа илааха иллаллаху в ахдаху лаа шарика лах. Лахул мулку валахул хамду. Ва хува алаа кулли шайиң кодир. Лаа илааха иллаллааху вахдаху, анжаза ваъдаху, ва насаро абдаху, ва хамамал ахзабу вахдаху" дейт. Бул дубаны үч жолу кайталап, арасында башка дубаларын да кылат. "Лаа илааха иллаллаху вахдаху лаа шарика лах. Лахул мулку валахул хамду. Ва хува алаа кулли шайиң кодир. Лаа илааха иллаллааху вахдаху, анжаза ваъдаху, ва насаро абдаху, ва хазимал ахзабу вахдаху". Ушинтип үч жолу айтат. Биринчи жана экинчисинен кийин дуа кылат. (13).

Андан кийин Сафадан Марвага басып жөнөйт. Жашыл белгилер турган жерге жеткенде желип-жортуп жөнөйт. Экинчи жашыл белгиге жеткенде акырындап адатындагыдай баса баштайт. Аялдар жашыл белгиде деле чуркабай, акырын басат.

Марвага жеткенде Сафада кылган амалдарын кылат.

Анан Марвадан Сафага карай басып жөнөйт. Жашыл белгилер турган жерге жеткенде желип-жортуп жөнөйт. Экинчи жашыл белгиге жеткенде акырындап адатындагыдай баса баштайт.

Ошентип ары-бери басып жети "шавт" кылат. Сафадан Марвага барганы бир шавт, кайра Марвадан сафага кайтып келгени бир шавт болуп эсептелет.



Саъй кылып жүргөндө да өзү каалаган дубасын, зикирин айтып, Куран окуса болот.

Бешинчиси: чачты алуунун жана кыскартуунун сыпаты:

Умра кылган эркек киши тавафты бүтүп, саъй кылгандан кийин чачын алдыруу же кыскартуу ваажыб. Чач алууда же кыскартууда баштын бардык тарабынан болуусу сүннөткө ылайык болот.

Чачты кырып алдыруу кыскартуудан жакшы. Бирок умрадан кийин ажылык убагы чач кайра өсүп жетишпей тургандай жакын калса, анда кыскартуу жакшы.

Ал эми аялдар чачынын уч жагынан бир сөөм кыскартып кыркып койот.



Ихрамда тыюу салынган иштер.

Ихрамда тыюу салынган иштер, булар:

Денесинин кайсы жерине болсо да чач, т үктөрдү жулуу, кыркуу жана алуу.

Буттун же колдун кээ бир же бардык тырмакт арын алуу.

Башты жабышкан нерсе менен жаап алуу, ми салы: такыя, селде, чалма, же риданын бир у чун жаап алуу, чачык, жууркан, картон менен жаап алуу, ж.б. Бул өкүм эркектерге гана тие шелүү, аялдарга тиешеси жок.



Дененин формасына жараша тигилген адаттагы кийимдерди кийүү: узун көйнөк, ыштан, көйнөк, байпак, колкап ж.б. Бул тыюу эркектерге гана тиешелүү. Ал эми аялдар төмөнкү нерселерден тыйылат:

Никаб, паранжа же никаб сыяктуу кийим кийүүдөн. Жат эркектердин жанында жүзүн адаттагыдай маска менен жабуусу ваажыб, жабуусу бетине тийип калса деле эч нерсе эмес. Жабууну бетине тийгизбөө үчүн башына бир нерсе коюп жабуу шариятта жок.

Колдорун колкап кийүүдөн. Жат эркектердин арасында колдорун жоолугунун алдына жашыруусу ваажыб.

Денесине жана ихрамда кийген кийимине жыттуу нерселерди сүртүүдөн.

Кургактыктагы жан-жаныбарды өлтүрүүдөн же өлтүрбөй эле аңчылык кылуудан.

Өзүнө же башка бирөөгө (нике) жуучулук кылуудан.

Нике келишимин кылуудан.

Жакындык кылбастан, өбүшүү, кармалоо сыяктуу иштерден.

Жыныстык катнаш кылуудан.



Умра амалынын кыскача мазмуну (мукбада же акыркы бетте болот).

Жууну

Жыттуу нерселерди се
бинүү

Ихрам кийимин кийүү

Ихрам - амалдарды атка
рууга кирүүгө ниет кылуу.

Талбия

Каабаны таваф кылуу

Макам Ибрахимдин арт
жагында эки ирекет нам
аз окуу

Сафа жана Марванын ор
тосунда ары-бери басуу

Чачты кырдыруу же кыск
артуу Аллах Билүүчү,

Мухаммад пайгамбарга Аллахтын
тынчтыгы жана мактоосу болсун.





Мазмуну

Умранын жана анын өкүмдөрүнүн кыскача баяндамасы	1
Киришүү	2
Биринчи: Ибдаттын кабыл болуу шарттары	3
Экинчи: Умранын сыпатын жана өкүмдөрүн билип, үйрөнүүнүн өкүмү	4
Үчүнчү: умранын артыкчылыгы	5
Умранын аткарылуу сыпаты	6
Биринчи: мийкаттардын өкүмдөрү	7
Экинчиси: ихрамдын сыпаты жана өкүмдөрү	8
Үчүнчүсү: Тавафтын сыпаты	10
Төртүнчү: Саъй кылуунун сыпаты	13
Бешинчиси: чачты алуунун жана кыскартуунун сыпаты:	15
Ихрамда тыюу салынган иштер.	16
Умра амалынын кыскача мазмуну (мукбада же акыркы бетте болот).	18

HADIYAH
HAJI & MU'TAMR'S GIFT



هدية
هدية الحاج والمتممر



www.hadiyah.org.sa